

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 02284

DER GAYST FUNEM SHTUREM

Binem Heller

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

בינם העלער

דער גײַסט פונעם שטורעם

לידער און פּאָעמעס

תל-אביב 1992

BINEM HELLER
Der Gaist Funem Shturem
P o e m s

ארויסגעגעבן מיט דער הילף פון
„קרן תל-אביב לספרות ולאמנות
ע"ש יהושע רבינוביץ" און פון
„בצלאל און סאניע קאסטנער-פאנד
א"נ פון מלך ראזויטש" ביים
י.ל. פרץ-פארלאג אין תל-אביב.

הילע — משה בערנשטיין

י.ל. פרץ-פארלאג
רחוב ברנר 14, תל-אביב
I. L. Peretz Publishing House
14, Brenner Str., Tel-Aviv, Israel

נדפס בישראל תשנ"ב
Printed in Israel 1992

אין איין אָטעם

★

כ'הייב אָן פאַרשטיין
דעם ווידערווילן
צו געפרעסמע קליידער
און שיינע רייד.
זיי היטן
פון אָן אומגעריכטן באַוועג,
פון אַ פּלוצעמדיקער פּרייד.

איך טו אַ נדר
צו רעדן מיט איינציקע ווערטער.
זיי שוועבן אַליין.
נאָר אַ מאַל, אַ מאַל,
ווען זיי טרעפן זיך אין פּלי,
ווערן זיי די שורות
וואָס גאַט האַט ליב
און אויך אַ מענטש קען זיי פאַרשטיין.

1987

אליין מיט די גראַע האַר

אליין מיט דיגראַע האַר.

יעדע מינוט וואָס איך שפּאַר

איז טייער.

איצט ווייס איך :

די ציט איז פּייער

צווישן ווען און ווען.

איך פּלאַמער צווישן ביידע און ברען.

וואָס האָב איך געוואָלט ?

אדורכגיין אין לעבן ווי אין טאַנץ ?

די זון זאָל זיין פון גאָלד

און יעדעס שטויבל אונטער מיר

זאָל בלייבן גאַנץ ?

וואָס האָב איך געמיינט ? —

נאָך יעדן טראַט

וואָס איך האָב פאַרנומען

האַט עמעצער געוויינט.

ער האָט זיך נישט געווערט.

און איך בין געגאַנגען ווי אַ גאַט —

אַ באַשאַפער פון אַן אייגענער ערד.

אליין מיט די גראַע האָר
איך גיי צו דעם בית-דין של מעלה.
דער דויער פונעם ליד איז אַ ווײַלע —
און אייביק ווי דודס געבעט.
און אַט איז דער דיוואַן אויף וועלכן איך טרעט
פון ליבשאַפט און ווייטיק פאַרבלענדט :
דאָס פּייער צווישן ווען און ווען.
איך פלאַמער צווישן ביידע און ברען.

איך ווער נישט פאַרברענט.

1987

אין איין אַטעם

דאָס לעצטע בוך
וועט זײַן דין ווי דאָס ערשמע,
דין ווי אַ העפט.
זיי ביידע
וועלן קענען דעם מהלך
און וויפל ער באַטרעפט.

און ענלעך וועט זײַן אויך
דאָס לעצטע וואָרט
צום ערשטן
אין דעם ציטער
פאַרן ריכטיקן אָרט.

און כאַטש צווישן ביידע
איז דער וועג
אַנגעוואָרפן מיט פּרטים —
איז איינער זייער ריטעם.
און זאָגן מע דאָרף זיי
אין איין אַטעם.

1987

★

מיין שורה ווערט ווידער
ווי דער ינגלשער כליפ,
ווען יעדעס ווארט איז אראפ
פון א באליידיקטער ליפ.

ווען כ'בין אליין
בענק איך נאך די שמעט,
ווי כ'האב געלאזן
דין חסד און חן.
נאר דעם וואלף ציט אין וואלד,
און מיך —
צום דושונגל פון דושיקע-גאס.

דו האסט דארט באגעגנט
א ווילדע געשמאלט
מיט הונגעריקע אויגן?

בלויז דו ווייסט וויפל כ'בין אלט.

1987

דער איינציקער פערז

צום טיטוול די אלע אמאלן!
איך שייל זיי,
איך ווארף זיי פון זיך,
איך שייל אויס פון אלע די שאלן
א פערז — דעם באהאלטענעם קערן.

א הארטער קערן.
קיין שום כוח וועט אים נישט צעמאלן.
פון אלע יארן און שטיינער
וועט ער זיך באפרייען —
ער איינער.

איך דארף בלויז דעם איינציקן פערז
וואס זאל ווי א זיפן
אדורך
דעם גאנצן אוניווערס.

1987

ווינטערדיקע סופן

כ'בין פארנומען מיט ווינטערדיקע סופן,
מיט טרויעריקע סופן.
פון פנימער איז אפגעקראצט די ליבשאפט
און ס'זאגט פון דארט די פרעמד.
אויף וואס האב איך צו האפן?

מיין חלום בלויז איז נאך א דרייסקער,
א נאענטער צום אמת,
דעם אינגעוויקלטן אין שלייערן.

און דאס וואס כ'האב צו זאגן,
איז ערב דעם געבוירן פונעם ווארט.

דאס וויכטיקסטע וואס כ'האב צו זאגן,
האט נישט קיין קול און נישט קיין ארט.

1987

✱

ווען כ'טו זיך אויס,
ווער איך קליין.
איך פארשווינד
ביז דעם געוויין
פון א נאקעמן קינד.

איך האב דעם יארהונדערט פארשווענדט.

וואָס געדענקט נאָך מיין טראַט ? —
א שטאַט אין צעבראַכענעם גלאַז,
א תפילה וואָס האַט נישט קיין גאַט,
א היימלאַזע נאַכט אויפן גראַז.

כ'בין מיד שוין פון גיין אויף דער ערד.

און איבער דעם ים
קוקט רויט שוין אַרויס
דאָס אויג פון פאַרגייקן טאַג.

1987

דער גייסט פונעם שטורעם

אז גאָט וועט געבן מיר פליגל

אז גאָט וועט געבן מיר פליגל,
וועל איך ווערן אַ פויגל פון וואַנדער,
און אומעטום קומען צום זומער,
און שטענדיק אַנטלויפן פון ווינטער.

און נעסטיקן וועל איך אין הייבן —
מיך זאָל נישט דערגרייבן
דער בלאַנדער מלאך
מיט זײַן ביקס-און-שרויט.

ער זאָל מיך נישט זען אין מיין פלי,
ער זאָל מיך נישט זען אין מיין טויט.

דערווייל
איז מיין גוף נישט באַפליגלט.
איך גיי איבער לענדער און שנייען
צו מינע געציילטע פיר איילן,
און נאָך מיר —
דער בלאַנדער מלאך
מיט זײַן ביקס-און-שרויט.

ער וויל מיך זען אין מיין טויט.

1988

לאז מיך איבער אליין

לאז מיך איבער אליין.

די אמאליקע ווייכע ווערטער
זענען געוואָרן שמעטיק און ביטער,
איבערגעוואַקסן.

לאז מיך איבער אליין
אויף אַ מאַג מיט אַ נאַכט,
לאז מיך איבער אליין מיטן שמורעם.
ער שפּאַרט אויף דער טיר
פון אינעווייניק.
ווען ער וועט זי אויפֿרײַסן,
וועל איך עפעס באַווייזן,
עפעס

וואָס איך מאַך
פון ערשמע ווערטער.
איך געדענק זיי
בעסער פון מיין אַטעם,
בעסער פון יעדן צוואַג.

לאז מיך איבער אליין.

1988

אַראָפּ איז לײַכטער

אַראָפּ איז לײַכטער.
איבער שמאַלע שורות
גיי איך צו דעם לעצטן טרעפל.

און דאַרט
פאַרהאַלט מיך אַ חלום
מיטן ריח פון אַן עפל.

ער קאַלערט זיך
אַראָפּ די שטיגן.
איך האָב ערשט
מיט די מילכציין
אין אים זיך איינגעביסן,
און ער איז פון דעם קוש
געוואָרן שיפּור.

דער רויטער עפל
מאַנצט
אַראָפּ די שטיגן.

בײַם לעצטן טרעפל בלײַבט ער ליגן.

1988

אַמאָליקע לידער

געמאַקטע שורות מיט פינקטלעכע גראַמען,
צעבראַכענע
ווי די שפּליטערס
פון מיין טאַמנס מצבּה
אויפן פּראַגער בית-עולם —
ווער וועט זיי באַהעפטן?

אַמאָליקע לידער.

זיי טויגן שוין מער נישט צום זינגען,
זיי טויגן שוין אויך נישט צום זאַגן,
צום הערן,
זיי זענען אַליין זיך דערווידער.

אַמאָליקע לידער.

אַ בלאַנדער באַפעלער
פאַרטריבן האָט זיי אין דעם וואַרשעווער קעלער
און קיינער קען זיי נישט דערהערן.
דאָרט ליגן פאַרגעלט און פאַרוויאַנעט
די לידער פון לערער, פון קירמאַן, פון שטערן.
זיי שורשען זיך איבער
מיט שיימעס פון חומש און סידור.

אַמאָליקע לידער.

דער גײַסט פֿונעם שטורעם,
אָדורך וועט אין לעצטן געווייטער,
און ער וועט פֿאַר אַלעם באַצאָלן,
און ער וועט באַהעפטן שפּליטער מיט שפּליטער
און אויפֿשטעלן אַלע אַמאָלן.

אַמאָליקע לידער.

1988

דער פּרילינג נעמט אָן די קאַלירן

איך צי אויס די טעג.
פאַר נאַכט צינד איך נישט אָן דאָס ליכט.

דער פּרילינג נעמט אָן די קאַלירן.
זיי שפּאַרן אַרויס פּון דער ערד.
מיין בלוט וועט זיי דערשפּירן,
ווערן רויט און געדיכט.

זע :
די שקיעה ווערט פאַרוואַנדלט אין ליכט
און די קורצע נאַכט —
אַנגעזעצט מיט שמערן.

ווי קען איך קעגן זיי זיך ווערן ?

1988

★

ווי דער הונט מיטן ביין
אנטלויף איך
מיט מיין ליד
פון פרעמדע אויגן.

מיין גוטער שכן
היילט זיין טרויער
מיט מוזיק.
ער מוז זי לאזן הערן
ביז מינע שויבן ווערן צעבראכן.

און איך
ווי דער הונט מיטן ביין
אנטלויף מיטן ליד אליין
צו א שטילקייט
וואס אויך די מוזיק וויל צעשטערן.

1988

חלום אין חלום

ווערטער, ווערטער

דער גלויבן האָט נישט גוט געמאַכט די ווערטער.
ער איז געבליבן ווי אַ שיכט פון אויבן,
אַ האַפענונג אויף שפעטער,
דער גלויבן,
און אונטער אים —
ווערטער, ווערטער.

פון אלע יאָרן און פון אלע ערטער
זיי קומען אָן איצט מיך באַפאַלן.
דאָס זענען נישט פון דזשיקע-גאַס די שטיינער?

און איך בין איינער.

בריסל, מיי 87

★

דעם עיקר האָב איך פאַרשריבן.

איך האָב נישט געטרויט דעם זפרון,
נישט פאַרלאָזט זיך אויף פּריינד.
פאַרקריצט און פאַרטיפּט זענען די שרעקן —
נישט אַפּצומעקן.

אַ מנין

וועט לייענען די שריפט,

אַ מיליאָן

וועט זי אַנטפלעקן.

אין איר,

אין דער שפּראַך פון יסורים.

קען מען פאַרשטיין

דעם עיקר.

דעם עיקר האָב איך פאַרשריבן.

אַפריל 88

חלום אין חלום

מנין חלום איז שמום
און האָט נישט קיין קאלירן.
זײַן שנעלקייט —
ווי פון טשאַפּלינס אַ בילד,
נאָר לײַכטער צום פאַרגעסן.
עס טרעפט :
איך וויקל אים צוריק,
עפעס וויל איך קאַנטראַלירן —
און כ׳בלײַב פאַרפלאַנמערט
אין שוואַרץ-און-װײַס,
און כ׳הייב אָן גלייבן
אַז איך חלום אין חלום
די צווייטע וואָר —
אַ שטומע, אָן קאלירן.

דאָס איז
די קאַרגע מתנה פון גאָט :
דאָס פאַרגיטיקן פאַר שטאַרבן,
דער ווונק פאַרן ליד.

תל-אביב, אפריל 88

א פּרילינג-רעגן אין פּאַריז

א פּרילינג-רעגן אין דער אַלמער וועלט.
איך גיי אַרום מיט פּרעגנדיקע אויגן.
איצט איז די צײַט,
איך זאַל דערוויסן זיך בײַ בלומען
די ריחות און קאַלירן
פון פּרילינג-רעגן.

— א גראַער וואַלקן.
א שטראַם האַט אין זײַן בליץ זיך אַנגעצונדן.
די סען האַט אויף אַ רגע זיך פּאַרכליניעט.
די ערד האַט די קאַלזשעס דורכגעלייטערט.
די וואַרצלען האַבן די קאַלירן אַינגעזויגן.

— גאַט, גאַט, גיב אַ רעגן!
נאָך אַ פּרילינג, נאָך אַ רעגן!
לאַז מיך אַבער-ווידער פּרעגן:
וויפל פּאַרבן האַט דער רעגן?
אַלע זיבן פון דעם בויגן?
פון די פּרעגנדיקע אויגן?

מײַ 87

די וואַסער־פייגל קומען אין לאַנד

די וואַסער־פייגל קומען אין לאַנד
און לאַזן זיך אַראָפּ אויף פולע טײַכן.
זיי פאַנגען דאָרט די פלינקע פיש
און טרינקען זייער בלומ.

די וואַסער־פייגל רעדן הייזעריק און בייז,
נאָר ווען זיי פליען —
די קעפּ געשמרעקט פאַרויס
און פליגל בני פליגל —
סטייעט פאַר יעדן פון זיי הימל און רוים
גענוג פאַר פאַרנעם פונעם פלי,
גענוג פאַרן רימעס פון צוואַמען.

1989

רעגן-טראָפּנס אויף די שוויבן

רעגן-טראָפּנס אויף די שוויבן,

פולע מיט ליכט.

פון יעדן איינעם

קען מען באשאפן א וועלט.

אויך איך וועל פרווון.

דאָס וועט מיר געלינגען

אויב אַלע ווערטער וועלן פאַלגן —

אויב אַלע ווערטער וועלן זינגען.

1989

★

מיין פרייד
איז פונקט אזא
ווי ביים דערפינדער —
און נאך דעם לעצטן ווארט
איז אויך מיין אויסגעשריי:
— ליכט!

און באלד
זוך איך ווידער
ווי א בלינדער
די רגע
וואס קומט שטענדיק אומגעריכט
ווען די שורה
גאנץ ווערט ווי א זאג —
און אויך בני מיר
ווערט טויזנט יאר א טאג.

1989

מיין יורש אין פרעמדן יאַרטוויזנט

מיין יורש אין פרעמדן יאַרטוויזנט
וועט זוכן העברעיִשע ווערטער
אין מיניע פאַרגעסענע לידער.

מיין יורש אין דריטן יאַרטוויזנט
וועט זוכן זיין ייִחוס
אין שוואַרצע אַלמאָדישע בילדער.

צי וועט ער געפינען אין שפיגל
אַ שמריך פון מיין פנים ?

איך פרוּוו אים דערגרייכן
דורך ערב-פאַרשמענדלעכע שורות.
איך שיק אים די ייִדישע ווערטער —
סימנים געהיימע,

געשרייען פון רעמונג און אַימה.

1990

★

די גוטע חברים —
נאך א סך פון זיי
הענגען שוין נעמען אויף די גאסן.
א מאל
האב איך צווישן זיי זיך געהיצט,
געשריגן —
יעדער האט פארטיידיקט זיין ליגן.
איצט רעד איך שוין רוזק,
געלאסן.
איך האב נישט וועמען איבערצושפארן.
איך ווייס,
אז דער אמת און ליגן
האבן ביידע די זעלביקע וועגן :
ביידע זענען פול
מיט צוזאגן און געפארן.
ביידע האבן מיך אויפגעהערט צו ארן.

1990

★

דעם משל בלויז האב איך דערציילט,
דעם נמשל — געלאזן פאר זיך.
דער משל איז גוט פאר א סך,
דער נמשל — פאר מיר אליין.

די פשוטע ווערטער —
ווי אזוי איך שמעל זיי,
די פשוטע ווערטער,
פון לעבן און שטארבן,
פאר אלע ניוואנסן
פון לאכן און וויינען.

די פשוטע ווערטער,
די אלטע, אזוי פיל גענוצטע,
אויף אלע פונות און מיינען.

1990

★

אויב עמעצער וועט מײַנע לידער נישט פארשטיין,
און זיך נישט שעמען,
און מיך איבערפרעגן,
וואָס זאָל איך אים זאָגן ?

אז יעדער ענטפער
האַט טויזנט וועגן
און אַלע ווייכקייטן פון געוויין ?

וואָס וועט ער פון מײַן ענטפער פארשטיין ?

פאַרן ריכטיקן ענטפער
וועט מען דאַרפן אויסגראַכן מײַן געביין.

1990

די רימענס פון מישפט

די רימענס פון מישפט
זענען טיף פארשניטן
אין לייב-און-לעבן,
נאָר דער חשבון —
וויפל כ'זאל אים נישט פארקלעמען
אין קוואַדראַטן פונעם יאָר —
איז ער נאָך אלץ נישט קלאַר :
פארפלאַנטערטע שעהען,
פוסטע וואַכן,
ליידיקע רובריקן

און לעכער וואָס דארפן אַ תיקון.

ביז וואַנען איך וועל דאָס פארריכטן
וועט דער מישפט זיך ציען,
און איך וועל וואַרטן, וואַרטן,
אויפן גערעכטן אומגעריכטן.

1990

★

אין יענער רגע
ווען מײַן רעיון ווערט אויסגעשפיצט
ביז ערב-נישט
און דרינגט אַרײַן
אין טיפּסטער ווייט —
דערפיל איך
אַ ווייטיק אין מײַן לײַב —
דעם זעלבן
וואָס איך פיל
ווען אַ בין
שטעכט אַרײַן אין מיר דעם גיפּט.

דאָס איז
דער ביטערער טעם פון אַלצוויסן.
דער ווייטיק פון ערב-נישט.

דאָס איז אַלץ.
און דאָס לעבן איז נישט מער
ווי נאָך נישט.

1990

א וועלט מיט דערזעענע זאכן

געדארפט האב איך ווערן געבוירן
מיט בלאַע אויגן,
מיט בלאַנדע האַר —
האַט דאָס העלע פאַרמעגן פֿון פּאַעט
צוגענומען מיין ברודער.

און איך
מיט די טונקעלע אַפּלען
האַב דורכגעשפּיזט הימל און ערד,
געזוכט דאָרט מיין לעצטן באַשייד,
און יעדער וואָס זעט מיך,
נעמט אָן מיך פאַר אַן אַנדערן פּויגל.

מיניע טונקעלע אויגן
ווערן עלטער און קלענער,
נאָר זיי נעמען נאָך אַרײַן
דאָס ליכט
וויפּל ס'איז נייטיק
צו מאַכן די בלומען נאָך שענער,
צו זען די פאַרבן פֿון פאַרנאַכט.

מיניע טונקעלע אויגן ווערן קלענער.
ווען כ'וועל זיי אין גאַנצן פאַרמאַכן,
וועט ווערן הרוב אַ וועלט
מיט דערזעענע זאכן.

1990

צווישן יונגע

כ'בין געווען צווישן יונגע.
צו ווייניק האָבן מיר פאַרמאָגט,
נאָר גרויס איז געווען די פרייד פון זיך טיילן:
מיט ברויט, מיט ליבע, מיט האַס.
און נישט אַלץ איז געווען צום דערציילן.

מיט אָפּגעהאַקטע רייד
מיר האָבן זיך סודות פאַרטרויט.
די לידער
אין ביכער מיט געציילטע בלעמלעך
האַבן געגליט
געהיים און געמלעך.

כ'בין געווען צווישן יונגע.

1990

מנין ווייליקייט

מנין ווייליקייט איז מניער —
מניערער פון דיין אייביקייט.
זי איז אויסגעווייטיקט,
אויסגעליבט
דורך מיליאנען יארן.

איך בין מער איינציק :
אין יעדן דור
לעב איך איבער
די שרעק פון פארשווינדן.

מנין ווייליקייט איז מניער :
די העכסטע מדרגה פון פניער.

1990

די בלעטער וועלקן נישט

אין יעדן לאנד
איז מיין ערשמע באקאנטשאפט
געווען מיטן ווינט.

וויפל איז מיר געבליבן צו גיין,
און ווהיין ?
וויפל מאַל וועל איך נאָך זען
ווי די ערד ווערט געל און גרין ?

1990

פאר נאכט

די פריינד זענען נישטאָ —
און וווּ איז מיין ליבשאַפט צו זיי?
זי בלאַנדזשעט ווי אַ ווייטער וואַלקן
אויף אַ פּרעמדן פּרילינגדיקן הימל.

איך קען מער נישט בלענדן די אויגן
מיט אויסגעזוכטע גראַמען.
איך גיי אַרײַן אין פאַרנאַכט,
די שאַטנאַם קניען דאַרט שטילקײט:
זיי ווילן זיך דערמאַנען
אַן אַנהײב, אַ ניגון.

פאר נאכט.
די זיכערקייט פארשווינדט
אין אַ זאַמדיקער ווייכקייט.

1991

★

צי איז געבליבן צייט גענוג,
אז איך זאל פארריכטן?
איך דארף א נייע יוגנט,
א נייע שפראך,
און מוט
אויף ס'ניי זיך צו באגעגענען
מיטן אומגעריכטן.

צי בין איך ראוי אז איך זאל פארריכטן?

איך דארף אויף ס'ניי
צום וואקסן ווערן אויפגעהויבן —
איך דארף די גלייכע, פעסטע קלעפ
פון ריטעם, פון הארץ און פון גלויבן.

1991

נאַקעטע מאַפּאַלן

אַ סך זאַכן לייג איך אָפּ אויף שפּעטער
מיט פּוילע תּירוּצִים
פּון ווּינאַ און פּון וועטער.
און איצט איז האַרבּסט.
איך האָב זיך צוגעפּאַסט
צו דער לאַנדשאַפּט פּון געלע בלעטער.

די פּאַרוועלקטע מאַפּאַלן,
די לעצטע חברים —
בני זיי זאַל איך פרעגן:
— ווי לאַנג וועט זײַן דער שפּעטער ?
צי ביז דעם לעצטן רעגן ?

די נאַקעטע מאַפּאַלן,
די אַנגעשוואַלענע פּון רעגן,
ווייסן שוין דעם ענטפּער
פּון די שפּראַצן אין מאַרץ:

— ווי לאַנג וועט נאָך קלאַפּן מיין האַרץ ?

1991

פארגאנגענהייט!
דו ביסט נאך אלץ אין גאנצן מיניע
און וואָס איך וויל
איך קען מיט דיר נאך מאַכן.
נישט אָפגעמעקט איז דאָרט
דאָס וויינען און דאָס לאַכן,
און אין זפרון —
פון ערשטן ליד קיין וואָרט.

1991

★

די לידער האבן אן אייזערנעם זכרון :
זיי ווייסן וואָס פון לעבן אָפּצושפּאַרן,
זיי ווייסן וואָס מע דאַרף געדענקען —
און וואָס מע מוז מיט ווייטיק איבערקרענקען.

יעדער טאָג נאַרט אָפּ,
און פאַרגלעט,
און ווייסט נישט פון קיין זעט,
און איבער נאַכט דעם נעכטן ער פאַרגעסט,
און אויסגעלאָסן איז זײַן קורצער ניגון —
נאָר אייביק ווי אַ געטלעך פאַרגעניגן.

1991

די בלעמער וועלקן נישט

— די בלעמער וועלקן נישט —

זיי זשאווערן.

דער ווינט האט נישט מיט וועמען זיך צו חברן.

ער גייט אויס

און חלשט אין די אַרעמס פון חמסין.

— די מועדזינען זינגען נישט —

זיי שעלמן.

נביאים אין געצעלמן

שאַרפן מעסערס און שטיינער :

אַללאַ איז איינער !

און קיינער וועט די שוואַרצע שעפסן נישט שערן.

זיי וועלן וואַנדערן אין מידבר און זיך מערן.

1991

★

די פריינד פארלאזן מיר.

זיי מיינען,

אז כ'האב נישט וואָס צו געבן.

זיי קענען נישט מײַן פארמעגן.

זיי ווייסן נישט,

אז מײַנער איז דער אַוונט מיט די שמערן,

דער פרימאָרגן מיטן רעגן.

זיי קענען נישט מײַן פארמעגן,

און זיי דאַרפן נישט ווייסן.

און איך דאַרף די מיר נישט פאַרשליסן.

1991

אין לעצמן גילגול

אויף העכסטע הייכן און אויף לעצמע שטאפלען
מיך שיפורט נאך דער ריח פון דער ערד.
דער אוצר ליכט אין מינע אויגן-אפלען
איז ביון סאמע סוף נאך נישט פארצערט.

ווי לאנג, אויף וויפל צייט, וועט ער מיר סטייען?
ווי לאנג וועט ער באלעבן יעדע פארב?
ווי לאנג וועט זיך די אלטע זון באנייען
אין גרויזאמען געזעץ פון לעב-און-שטארב?

דערווייל בין איך צופרידן פון דער פארעם,
וואס האט אין לעצמן גילגול מיך באקליידט:
איך האב געוואנדערט דורך מיליאנען קברים —
און אפגעפונען זיך אין מינע רייד.

1989

איך מעג שוין אלץ

די גראַקייט איז איצט גוט צו מיין געמיט,
און צווישן וואַרט און וואַרט זי לייגט זיך מילדער.
זי ווערט דער שטח פאַר מיין נייעם ליד,
דער פאַן פון שטילקייט פאַר די בילדער.

איך מעג שוין אלץ. מיך דראַט שוין נישט קיין חמא.
די צייט מאַכט יעדן יונגן נדר מתיר.
אַפילו פאַרן וועלן איז שוין שפעט
ווען שאַרפע פאַרבן ווערן מאַטער.

1989

פאפיר און מינמ —
ביידע זענען געפערלעך.
א מאל האב איך געגרייט מיט זיי
דעם אויפרייס
פון צארן און פרייד.
דערנאך
בין איך פון דעם פלאם
געוואָרן בלינד.

פאפיר און מינמ.

1988

ערב געשלעג

פדי די גראמען זאלן נישט פארוויגן,
פדי די ריטמען זאלן נישט פארפירן,
האָב איך זיי פון געהער פארטריבן
און כ'בין צוועק אויף די געמערק,
ווי מענטשן רעדן הויך
און שאַרפן ווערטער
אין ערב געשלעג.

אלערליי קלאַנגען אין זעלביקן זאָן,
און יעדער איינער — פאר זיך אליין.

געשיצט און געפאָנצערט —
מיט שפיצן צום דרויסן געווענדט.

נישט קיין פונקט, נישט קיין קאָמע,
נישט קיין פּוּזע, נישט קיין אויסרוף,
נישט קיין פּיסלעך, נישט קיין קלאַמער.

יעדעס וואָרט באַזונדער, פאר זיך —
ערב געשלעג.

1991

אַלץ וועט פאַרבלייבן

אַלץ וואָס ווערט פאַרשריבן
איז אייביק,
נישט אויסצומעקן.
די אותיות מאַכן באַגלייביק,
אַפילו די גרייזן און פלעקן —
אַלץ וועט פאַרבלייבן.

ווער האָט מיך געצווונגען
דאָס אַלץ צו פאַרשריבן ?

דער טרויער וואָס האָט זיך געזונגען,
די פאַרבן פון הימלען און שפּראַכן,
דער אויסמיש פון וויינען און לאַכן,
די אותיות וואָס מאַכן באַגלייביק.

אַלץ איז פאַרשריבן אויף אייביק.

1991

די שנעלרעדערס

די לייט
וואָס רעדן שנעל-שנעל
קענען באַווייזן
אַלץ צו זאָגן
צוזאַמען מיט די גרייזן.

און איך
געהער צו יענעם דור
וואָס דאַרף אַ בלויז פון טראַכטן
צווישן איין וואָרט און דעם צווייטן —
אַז דאָס געזאַגטע
זאַל אָננעמען די וואָג,
דעם ווערט צו בלייבן.

1989

דאָס בלאַע העמדל

— דאָס בלאַע העמדל
וואָס דו האָסט מיר געקויפט
האָב איך נאָך נישט אָנגעטאָן.
אפשר דערפאר
ווייל איך וויל נישט
אָ דו זאָלסט מיך דערמאָנען :
„דו האָסט מיר צוגעזאָגט אַ יום-טוב
אַ טאָג אַ שיינעם.
מיר וועלן אַנטלויפן
אין צווייען — אין איינעם
צו פרעמדע שמעט,
צו אונטערערדישע באַנען
מיט אומבאַקאַנטע פאַסאַזשירן —
פאַרגעסענע פון ווהיין און פון וואַנען“.

— וווּ איז יום-טוב ?
אין פרעמדע שמעט,
אויף מאַרמל-מצבות,
פאַרשריבן זענען
די נעמען און די שבחים
פון מיניע חברים.

„טאָ ווען איז יום-טוב ?“

— מיין מייערע,
ווען איך וועל אַנמאַן
— דאָס בלאַע העמדל —
ווי כ'האַב דיר פאַרשפּראַכן.
דערוויל איז אינדערוואַכן.

1991

דער ריח פון די שטויבן

אין מיין צימער
וועט יעדעס שטויבל מיך געדענקען.
א יונגע פרוי
וועט רייניקן און רוימען
און יאגן זיך נאך מיניע יארן,
און אז זי וועט זיי גרייכן —
וועט אלץ נאך בלייבן פון מיין צייט א צייכן.

דער ריח פון די שטויבן
איז חל אויך אויף די לידער און די לויבן.
אומזיסט פרוווט אים די יונגע פרוי פאריאגן.
ער שפארט פון יעדן ווארט וואס איך וועל זאגן.

1990

ערב און אייביק

קיינעם איז נישט צוגעזאגט דאס אייביקע לעבן.
לידער מיינע !
איך גלייב נאך
אז מיט אייך
וועט קומען
די רגע
די איינציקע
פון ערב און אייביק.

אלע מיינע הארצקלעפ זינגען.
בלויז איין טראָפּן אין בלוט
לאַכט און בליפעט :
דער צימער
די רגע
פון ערב און אייביק.

1991

צוויי פאָעמעס

איך האָב געהאַלטן פאַר געוונטשן אַרײַנצוגעבן אין
דעם בוך די צוויי פּאַעמעס וואַרשע 1939 און דיין
ביאָגראַפֿיע, אַנגעשריבענע אין ראַטן־פּאַרבאַנד אין די
יאָרן 1940 און 1943. אַ לאַנגע צײַט זענען די פּאַעמעס
נישט געדרוקט געווען און זיי זענען די לײענערס נישט
באַקאַנט.

ב. ה.

וואַרשע 1939

1

אַזוי זעט דאָ אויס אַ פאַרנאַכט
ווען שלום איז נאָך אויף דער ערד:
די רו ווערט פון שאַטנס פאַרטראַכט,
פון שמערן אין הימל געהערט.

דער ווינט בלאָזט פאַרלוירן און קיל
און בלאַנדזשעט אין פענצמער אַרום.
נאָר ס'ענטפערט נישט קיינער, ס'איז שמיל,
דער גלאַנץ אויף די שויבן איז שטום.

די טויב גייט אַרײַן אין קאַרניז,
די פליגל צום שלאַף לייגט זי אײַן,
היפּט-איבער די רויטלעכע פיס
און גייט אין איר חלום אַרײַן.

אַזוי זעט דאָ אויס אַ פאַרנאַכט,
ווען שלום איז נאָך אויף דער ערד. — — —
נאָר ס'ווערט שוין פון שטילן פאַרדאַכט
די רו פון די שמערן געשמערט.

2

עס האָט נאָך קיינער נישט פּרוּבירט צעשיסן
דעם הימל — זע, ווי בלאַ ער איז, ווי ווייט.
נאָר ווי די שטילקייט עמעץ וואַלט צעריסן —
דער זומער איז געשמאַרבן פאַר דער צײַט.

ווער האָט די שטאַט אין אַיילעניש פאַרפלאַנטערט ?
ווער האָט די רוֹקייט אין איר פאַרלענדט ?
מיין קינדהייט וואָלט אזאָ זי נישט דערמאָנט זיך,
מיין יוגנט וואָלט אזאָ זי נישט דערקענט.

די טירן שטייען הפקרע, צעפראַלטע,
און איבער שטיגן כליאַפּעט אַ געוויין.
מע פרוּווט די נאַענטע מיט רייד פאַרהאַלטן
און מיט געשרייען שמערן זיי אין גיין.

אומזיסט ! זיי קענען לענגער דאָ נישט בלייבן.
מיט פֿייער איז געצייכנט זייער וועג.
באַלד וועט מען זיי אויף ווייטע רעלסן טרייבן
און וואַרפן אין אַ בלוטיקן געשלעג.

אַט שרייט מען אויס די לעצטע טעלעגראַמע
און מיט בהלה נעמט זי אַינן דעם רוים,
ווי ערגעץ וואָלטן שוין די ווייטע פלאַמען
דעם האַריזאָנט מיט גלי אַרומגעזוימט.

אַ ניין ! דעם טאָג איז נאָך באַשערט אַ שקיעה,
די זון וועט היינט ווי אַלע מאָל פאַרגיין,
די שוואַלכן וועלן פונקט ווי שמענדיק פליען,
נאָר לענגער וועט דער אָונט בלייבן שטיין.

די שטאַט וועט היינט אין ליכט זיך נישט צעצינדן,
די שויבן וועלן פינצטערן פאַרדעקט,
און ס'וועלן שרייען זייגנדיקע קינדער
אין אָונט פאַר דער קומענדיקער שרעק.

געצונדן איז דאס לאנד אין אלע עקן,
און האַרדעסווייז דער שונא פלייצט געדיכט,
נאָר דו, מיין מאַמע, פרוווסט נאָך אלץ פאַרדעקן
דאָס בלייכע פנים פאַר די שבת-ליכט.

פאַר וועמען, מאַמע, קומסטו ווידער בעמן?
פאַר וועמען, מאַמע, שטרעקסטו דינע הענט?
צי ווילסטו איצט דעם פלאַמענדיקן שטח
באַהאַלטן צווישן דינע שטילע ווענט?

דו פרוווסט אויף ס'ניי זיך שטילערהייט פאַרבינדן
מיט יענעם ווייטן, אויסגעטרוימטן לאַנד,
און ביי די ליכט וואָס דו האַסט אָנגעצונדן,
דערזען די קינדער אויפן ווייטן ראַנד.

ניין, דינע הענט, זיי וועלן נישט פאַרלאַמען
דעם תּהום וואָס ליגט איצט צווישן דיר און זיי.
דיין מיכל, ווי אַ ווייסע טויב וואָס פלאַמערט,
דערגרייכט זיי קוים — אַריבער ווינד און וויי.

צי הערסטו נישט, ווי מעלעגראַפּן-דראַפּן
פּלען פון די סלופּעס מיט געזשום?
צי זעסטו נישט, ווי ס'ווערט דער וועג פאַרשאַמט,
אַז הימלען וואַרפן פונקען דיר אַרום?

די ערד ווערט איצט דורך טאַנקען אינגעבראַכן.
מיט דינע שבת-ליכט דו בלייבסט אַליין.
און אין געשריי פון טויט און פון נצחון,
אַ בעטנדיקע — ווער וועט דיך פאַרשמייטן?

דיין שטוב איז איצט א שווימענדיקע קריע,
און דו אויף איר — אומזיסט שטרעקסטו די הענט,
אז אלע ברעגן דיר ארום איצט גליען.
פאר דינע אויגן ווערט די ערד פארברענט.

זע, דו אליין — פאר גומע פרומע שטערן
האסטו דאס פענצטער מיט פאפיר פארשמעלט.
ווי שונאים, טרויסטו זיי נישט אָן די טרערן,
וואָס האָבן זיך בײַ שבת-ליכט צעהעלט...

4

געקומען איז רושיק דער דיטשישער פלאַט
פארשיטן מיט שוועבל, פארניכטן אַ שטאַט.

דער הימל איז לויטער פון ראַנד ביז צו ראַנד,
און פּרײַ, נישט באַשיצט, ליגט דאָס פּוילישע לאַנד.

דער רוים איז אַ ריינער, פאַררעטעריש בלאַ —
קיין כּמאַרע, קיין רעגן, קיין אָפּהאַלט נישטאַ.

און פול ווערט די לופט מיט סירענע-געקלאַג:
— אַנטלויפט און באַהאַלט זיך פון ליכטיקן טאַג!

מע טראַסקעט די פענצטער, מע לויפט פון די טרעפּ,
פאַרפלאַנטערטע פּיס און צעשוּיבערטע קעפּ.

אַ טויער פאַרקלאַפט זיך אויף ריגל און שלאָס —
דער ציטער גייט דורך אויף די ווענט, אויפן גלאַז.

דער מויער ווערט ליכט און פארלירט פון זיין וואג,
פארפראפט מיט געשרייען וויגט אום זיך א שטאק.

און פלוצעם — די לופט טוט א קנייטש זיך, א זעץ,
און ס'ווארפט זיך די זון אין א רויכקער געץ.

זי שטיקט זיך א רויטע אין טונקעלן קנויל
און ווערט אין די פלאמען פארברענט און פארקוילט.

5

ווי שווער איז האלטן אפן איצט די אויגן
אנטקעגן גלי פון העל-צעפלאמטן שייטער.
די עראפלאנען זענען אפגעפלוויגן,
נאר ס'גייט די שרפה ווייטער אלץ און ווייטער.

עס דארף אוודאי זיין שוין אונט איצטער,
נאר ווער וועט ווי א שמערן כאטש דערבליקן?
די פונקען פליען-אויף אין אויפרייס-בליצן,
דער רויך וועט אלע שמערן היינט דערשטיקן.

פון דאך צו דאך שפרינגט איבער שנעל דאס פייער,
הייבט אויף די פאן פון רויך און פון בהלה.
די פענצמער רייסן אויף זיך מיט געשרייען
און ברעכן אויס אין דרויסן מיט יללות.

א גאס וויל ראטעווען זיך צו א צווייטער,
די צווייטע לויפט משוגע צו דער ערשמער.
און מיט א מאל — די שטאט איז פול מיט פליטים,
דער ברוק ליגט שוין פון עלנט א באהערשמער.

מע טראַגט דאָס שטילסטע — ס'ווייסע פון די בעטן,
דאָס שרײַענדיקסטע — קינדער אין די מיכער.
די אויגן זוכן וווּ אַ פּיצל שטח
פון פּײַער פּרײַ און פּרײַ פון דער רציחה.

אַ ניין! דעם הימל האָט מען אָנגעצונדן,
אין ערגעץ איז נישטאָ שוין קיין אַנטרינען.
די פונקען לויפן קנולנווייז און בלינדע,
און אַלץ וואָס טויג צום ברענען — זיי געפינען.

און דאָס געשריי, דאָס רעווען פון המונים,
וועט סײַ ווי קיינער, קיינער נישט דערהערן.
דער חורבן שטײַגט צו רוימען אויף מיט שטוינגן —
און אים בלויז אַלע הויכקייטן געהערן!

6

ווער זאָגט, אַז אונדז האָט שוין דאָס פּײַער פאַרשטעלט,
אַז ברויט איז נישטאָ און אַז וואַסער פאַרפעלט?
געבויגענע אונטער דעם באַמבע-געקנאַל,
מיר קוקן ווי ס'בלאָנדזשעט פון ראַדיאָ דער שטראַל.
אַ כוואַליע די אַנדערע שמערט און פאַריאַגט:
אַ סטאַציע וווּ נאַכט איז, אַ סטאַציע וווּ ס'טאַגט.
זיי פירן איצט אַלע די הייליקע קריג
אין אינטערפּרעטירן בעטהאַווענס מוזיק.

עס שפּילט איצטער לאַנדאַן און ס'וויילט זיך פאַרזי,
זי ווייזט אונדז דער מענצערינס נאַקעטע פּים.
נאָך שובערטן האָט זיך פאַרבענקט גאָר די שווייץ,
און אונטער דער אויפזיכט פון האַק-און-פון-קרייץ —
די אייביקייט ווערט דורך בעטהאַווען דערגרייכט!

די פלייט איז קאָפּרירונע און צערמלט זיך ווייך,
דאָס פּידעלע-סאַלאַ גייט בלאַנדזשען אין וואַלד
אויף סטעזשקעלעך שמואַלע, הייבט אויף זיך און פּאַלט. — — —

ווער זאָגט אז מיר זענען צעשניטן, פּאַרשטעלט,
אז ברויט איז נישטאָ און אז וואַסער פּאַרפעלט?
הער אויס ווי עס פּירט זיך די הייליקע קריג
אין אינטערפּרעטירן בעטהאַווענס מוזיק.
וואָס דרייסטו דעם ווייזער, וואָס זוכסטו איצט דאָרט?
וויילסטו הערן ווי ס'זאָגט אָן אַן ענגלישער לאַרד,
אז ס'פּליט אָן עסקאַדרע באַשיצן די שטאַט,
אז ס'שווימט אין דער ריכטונג פּון דאַנציג דער פּלאַט?

אומזיסט! דאָ איז וואַרשע, סטאַזשינסקי איצט רעדט.
ער דראַט און ער שעלט, און ער פּעסט זיך און בעט.
צעוואַרפענע ליגן די פּלימעס „פּער גינט“ —
פאַר לעצטער אוידיציע גענוג איז דער ווינט.
ער ווערט טראַסמיטירט מיט אַ הייזעריק קול
פּון פּראַגע, וווּ ס'ברענט איצט אַ קינדער-שפּיטאַל:
— דערבאַרעמט זיך, בירגער, ברענגט וואַסער און העלפט,
פּון פּייער פּאַרכאַפט איז דאָס הויז און פּאַרשטעלט! — — —

נאָר ווער וועט דען איצטער פּון ראַדיאָ אַוועק?
פּאַרגאַפט איז דאָס אויג אויפן כּוואַליע-געיעג.
און אפשר — דורך דאַנען וועט דונערדיק העל
קיין לאַנדאָן אַ שלאַג טאָן אַ פּייער-שראַפּנעל?
און אפשר וועט וווּ דער בעטהאַווען-קאַנצערט
פּון קינדער-געשרייען דאָך ווערן צעשטערט?
נאָר ניין, עס גייט אָן נאָך די הייליקע קריג
אין אינטערפּרעטירן בעטהאַווענס מוזיק.

ווער האָט אונדז געצווונגען, ווער האָט אונדז באַפוילן,
פאַרטיידיקן וואַרשע, די הויפּטשטאָט פון פּוילן?
די הערשער, זיי זענען שוין לאַנג דאָך אַנטלאָפּן,
מאָ ווער וועט באַפעלן און ווער וועט באַשמראַפּן?
נאָר מיר, כאַטש מיר גייען אָן פּרייד און אָן לידער,
מיר טראַגן, ווי וואָפּן, די לאַמען, די רידלען.
די ווייבער, וואָס שטייען נאָך ברויט אין די רייען,
זיי שאַקלען אויף אונדז מיט די קעפּ די געטרניע.

ווער האָט אונדז באַפוילן און ווער וועט אונדז דאַנקען?
מיר גייען מיט רידלען אַנטקעגן די מאַנקען!
אַט ווערן די הענט אונדז מיט גבורה באַלאָדן.
מיט גראַבן זיך איינז אין דעם שטייניקן באַדן,
מיר הייבן די רידלען דעם הימל אַנטקעגן,
צוריק פאַלט אין פנים אַ זאַמדיקער רעגן. — — —
ס'וואַלט גוט געווען איצטער די זון צו פאַרשיטן,
זי זאָל מער די בלאַקייט פון רוימען נישט היטן.

איך וויש זיך דעם שווייס פון פאַרלאַפּענעם פנים,
איך קוק זיך אַרום און איך וויל זיך דערמאַנען
די ערד, וואָס איז נעכטן נאָך רויק געלעגן
אַ גאַנצע — אַנטקעגן דער זון און דעם רעגן,
און ס'האַבן די שוואַלבן, די זשאַבעס, די פליגן
געזונגען אין איינעם אַ פּרידלעכן ניגון. — — —

איך הייב אויף דעם קאַפּ און הער איינז זיך אין זשומען.
מע וואַרפט שוין די רידלען — זיי קומען, זיי קומען!
דער הימל אויף צווייען, אויף דרייען צעפאַלט זיך,
און האַסטיק באַפעלט ווער: „באַהאַלט זיך, באַהאַלט זיך!“

איך טוליע זיך אַינן אין די ליכטיקע גראַזן :
ווי האָב איך דאָ ערגעץ מיין יוגנט געלאָזן ?
אַ ערד, זאָל מיך אָפהיימ אַיצמער דיין אַמעם,
פאַרשלינג מיך אין זיך אזוי ליכט ווי אַ שאַטן.
די לופט איז אַ שונא, דער הימל איז פייער,
נאָר דו ביסט אַ שטומע און דיר בין איך טייער !

געענדיקט דער אַנפּלי, ס'איז נאָך דעם אַליאַרעם —
צו וואַרשע, צום צענטער לויפט איצט די געפאַר אָן,
און דאָ, קעגן מיר, פון דעם דאַרף דעם נישט ווייטן,
געבליבן איז שטיין אַ פאַרוואַלקנטער שייטער,
און ס'קרניזן אַרום דאַרט די טויבן אין סטייעם,
ווי ס'וואַלט זיי צום פּליען געפאַכעט דאָס פייער.

8

און פּלוצלונג — דער רוים ווערט צערודערט, פאַרמויבט,
און ס'ליגט דער שאַסיי אין אַ וואַלקן פון שטויב.

אין נעפל, געבויגן, ווי אונטער אַ ווינט —
איך זע ווי אַ מחנה אַנטלויפט און פאַרשווינדט.

דער פּראַנט איז געבראַכן, און ס'לויפט די אַרמיי,
פאַרפּלאַנטערט אין אייגענעם ווילדן געשריי.

פון הינטן איז אַלץ שוין פאַרמעקט און פאַרגרויט —
דאַרט יאָגט אויף אַ וואַלקן דער שונא, דער טויט.

נאָר וועמען וועט העלפן דער שנעלסטער גאַלאַפּ ?
דער וועג איז מיט מענטשן און פורן פאַרשמאַפט.

א רעד ברעכט זיך אויס און לויפט אָפּ אין דער קרום.
דער טרייבער טרייבט ווייטער און קוקט זיך נישט אום.

א זעלנער לאָזט איבער זײַן ביקס אויף דער ערד
און זאָמלט זיך אויף אַ פאַרלוירענעם פּערד.

און אָט איז שוין וואַרשע, און אָט איז די בריק —
נאַר אַלץ שטעלט זיך אָפּ מיט אַ זעץ אויף צוריק.

א רגע — די פּאַניק בלייב שטיין ווי פאַרווירט:
די בריק איז צום אויפרייס געגרייט און מינירט!

9

א גאַנצן מאָג האָב איך געזוכט
דעם וועג וואָס פירט אַרויס פון פּלאַנטער,
אַרויס אויך פון דעם שטאַט-גערוך
וואָס האָט איצט בלוז אין טויט דערמאַנט מיר.

בײַ נאַכט, ווען ס'ליגט די שטאַט אָן ליכט,
ברענט שאַרף און כולט יעדער שמערן.
זיי ווערן שווערער אין געוויכט
און לײַכטן פּריש ווי ערשמע טרערן.

די שטאַט בײַ נאַכט. ס'איז שוואַרץ און שטיל,
און אַלע הניזער — אין איין שאַטן.
איך זע נישט קיינעם, נאַר איך פיל
פון אַ מיליאָן דעם הייסן אַטעם.

פון זעקס אין דער פרי ביו אין שפעטן פארנאכט
אן אפשטעל, אן אויפהער, די לופט האט געקראכט.

די פליערס — אין טשאטעס פונאנדערגעטיילט —
זיי האבן די הויזער גענוי שוין געציילט.

עס שווינגט די זעניט-ארטילעריע, ס'איז שמיל,
און ווארשע ליגט הפקר און פריי פארן ציל.

די באמבעס וואס פאלן פארשיט מען מיט זאמד,
נאר ס'ווערן די ראגן פאררויקלט אין פלאם.

מע ברענט אויס די גאסן א ריי נאך א ריי,
מע שטיקט אויס די הויפן מיט רויך און געשריי.

פון טויער צו טויער, מיט פעק אין די הענט,
אנטלויפן המונים, נאר אומעטום ברענט.

ביי יעטוועדן אנפלי מע קארטשעט זיך איין —
מע וויל אויף א רגע בלויז אויפהערן זיין.

מע וויל אויף א ווייל כאטש נישט ווערן געהערט,
נאר בלייבן, און שווינגן, אזוי ווי די ערד.

דער טאג איז א פרעמדער, א שונא — די שיין,
דער מויער איז מער נישט קיין שוין און קיין פריינד.

צו טונקלקייט האפט יעדער איינער און רופט :
ס'וועט אפשר די נאכט זיין א שוין פארן גוף. —

פון זעקס אין דער פרי ביז אין שפעטן פארנאכט
אן אפשטעל, אן אויפהער, די לופט האט געקראכט.

11

שוועסטער מיניע!

ווען ס'האט אונדז דער מויער פארשאטן,
ביסט דו אין געשרייען פארשוונדן.
נאָר ווען ס'איז דער שטויב אָפגעטראָטן —
געווען איז דיין פנים אין וונדן.

דער הימל גענומען האט ברענען,
די זון האט אין רויכן געגלוטיקט,
און שווער איז געווען דיך דערקענען
ווען ס'האָבן די אויגן געבלוטיקט.

דער פליער איז אליץ נישט פארפלוין,
געזוכט נאָך אַן אַרט, וווּ אַ פאַל מאַן.
מיט רעשט פון דיין בלוט, און געבויגן —
מיר לויפן זיך ווידער באהאלטן.

איך פיר דיך אַוועק אין אַ ווינקל
און וויקל דיין פנים אין טיכער —
דער שמראָם פון דיין בלוט איז אַ פלינקער
און לויפט אַן אליץ קוועליקער, גיכער.

נאָר מער נאָך פון אלעם דערשרעקט מיך,
וואָס דו פילסט פמעט נישט קיין פחד.
באלד וועסטו, אַ בלוטיק-פארפלעקמע,
אַנטקעגן דעם טויט זיך צעלאַכן.

טיר-און-טויער צונגעמאכט,
אלע פענצמער גלאַצן בלינד —
פון די טרעפ, אין מיטן נאָכט,
גייט אַ טאַמע מיט זיין קינד.

אין דעם פאלטן אינגעדעקט,
נישט דערהלומט ביזן סוף —
טראַגט דער טאַמע מיט די שרעק,
טראַגט זיין קינד אין מיטן שלאָף.

מאַכט זיך אויף אַ קעלער-טיר —
גוף אויף גוף צונויפגעשפאַרט.
קיינער גיט זיך נישט קיין ריר,
ווי מע וואַלט אויף זיי געוואַרט.

אין איין שאַטן אינגעהילט,
האַנט צו האַנט און קאַפּ צו קאַפּ,
זיצט מען און מע אַמעמט שמיל
און מע וואַרט אויף עפעס אָפּ.

פלוצלינג — ווי עס וואַלט אַ ווינט
אַפגעריסן וווּ אַ דאָך
און מיט אימפעט אים געשווינד
צו דער ערד אַראַפגעקראַכט, —

גיבן שאַטנס זיך אַ שמעל,
און דער קעלער ווערט צו-קליין,
אַרט — צו-ווייניק, לופט פאַרפעלט
פאַר אַ קינדעריש געוויין :

— מאמע, מאמע, זאג מיר ווו,
ווו די מאמע איז אַוועק.
— קינד מינס, קינד מינס, לאז צו רן, —
אין א ווינטן, ווינטן וועג.

דאַרט ווו ס'ענדיקט זיך די וועלט,
דאַרט ווו ס'ברענט דער הימל רויט,
האַט דיין מאמע זיך געשמעלט
אין א לאנגער ריי נאך ברויט.

— מאמע, מאמע, הער, מע פאַרט,
הער, מע לויפט, הער, מע שרייט.
— קינד מינס, ליג איין אויף אן אַרט,
זיכער לויפט מען ערגעץ ווייט...

נאָר דאָס וואָרט בלייבט שטיין אין קעל,
און דער דיל שפּרינגט האַסטיק אָפּ.
פון די ווענט פאלט דראַכנע שנעל
שטיקלעכווייז דער טינק אַראָפּ.

— מאמע, מאמע, כ'וויל נישט, ניין!
מאמע, מאמע, כ'וויל נישט מער!
צו דער מאמען לאַמיר גיין
און זי ברענגען דאָ אַהער!

— אוי, דו שלעכטער, אוי, דו קינד,
ווער קען איצט אין גאס אַרויס?
הערסט דען נישט, אַז אויך דער ווינט
זוכט דערשראָקן זיך אַ הויז? — — —

מיט א מאל ווערט אלץ פארטויבט,
שאַטננס מישן זיך צונויף.
פינצטער. שטיקנדיקער שטויב.
עמעצנס א שטים: „אנטלויף!“ — — —

און די מאמע מיט א ברויט
קומען וועט אהיים צוריק
און דערזען ווי ס'האט דער טויט
מאן און קינד צונויפגעדריקט.

13

אז טויזנטער ליגן געקוילעט,
טאָ ווער וועט זיי ברענגען צו קבורה?
ווי נעמט מען פאר זיי א בית-עולם,
צום פירן ווי נעמט מען זיי פורן?

עס שפרינגען די ווענעלעך קליינע,
באגלייט פון א בליענעם האַגל.
דארט ווערן די טויטע געכיינען
מיט טויטן מיט נייע געשלאָגן.

באדעקטע מיט גרויע כאלאמן —
זיי ווערן געשטופט פון באגלייטער,
וואָס אַיילן זיך שנעל זיי באַשמאַטן,
נאָך איידער דער טויט קומט א צווייט מאַל.

דער הימל דער גוטער, צעבלויטער,
וועט זיכער דערקעגן נישט האַבן,
מע זאָל אויף דערווילע די טויטע
אין שטאַטישע גערטלעך באַגראַבן.

ווען האבן די ווארשעווער ביימער
פון זאכן אַזעלכע געהלומט ?
און ווען האָט אַ פּרילינג אין טרוימען
אַ צוקונפט אַזא זיי געמאַלן ?

נינגעריק קוקן די צווייגן :
מע גרייט צווישן שמאַמען די קברים.
זיי וואַרטן אַפּ רויק און שווייגן :
מע דעקט אויף די וואַרצלען די קלאַרע.

באַלד וועלן זיי דאַרמן דערפילן
די נייע אומהיימלעכע שכנים :
באַלד וועט מען מיט לאַפעמעס קילע
פאַרשיטן די מענטשלעכע ביינער.

14

אַ טאַג איז צום אַפּגרונט אַראַפּ
און ס'אַמעמט די נאַכט מיט דערוואַרטונג.
טאַ וועמען זשע וואַרט זי איצט אַפּ
מיט פענצמער און טירן פאַרשפאַרטע ?

דער גרילץ פון אַ שליסל אין שלאַס
ווערט שנעל אינעם חושך פאַרזונקען.
און ערגעץ־ווי גיט נאָך אַ שאַס
די שרפה אין קנוילן פון פונקען.

אויף שויבן גייט אויף דאָס געוויג
פון שאַטן און חלבנעס ליכטל.
דאָס פרוווט דאַרמן איינער זיין גליק —
זיין היים די צעשמערטע פאַרריכטן.

אין חלל רייסט אפ זיך א שמים
און ווערט ווי פארלוירן אין פרעגן.
נאָר ס'איז נישט די שטילקייט געשטימט
צו ענטפערן באלד אויף דער רגע.

זי ווארט אפ א טונקעלע וויל
און ווערט, ווי אין לויער, פארזונקען,
ביז וואַנען עס גייט אויף א זייל,
א פרישער, אין קנוילן פון פונקען.

15

ווי גוט איז די שטילקייט, די ליבע,
די זיכערע רו פארן לעבן!
נאָר מיר זענען איבערגעבליבן
דעם שונא זיך אונטערצוגעבן.

דערווייל איז די שמאָט נאָך א פרייע
און וויל נישט קיין מאַכט אַנערקענען.
אין גאַנצן געהער זי דעם פניער
און וויל ביזן סוף נאָך דערברענען.

איצט קען מען די טויטע באַקלאַגן
און שלוכצן מיט אמתע טרערן.
דעם אומגליק וועט קיינער נישט יאָגן,
און וויינען וועט קיינער נישט שמערן.

די נאַענטע דאַרף מען באַוויינען,
פאַרוויקלען אין שוואַרצע געוואַנזן,
פאַרדעקן מיט ערד און מיט שטיינער —
אויף אייביק, אויף אייביק באַהאַלטן.

דורך טרוימף-טויערן פון רויטן פייער
 עם קומען אן סאלדאטן מיט מוזיק
 און אויף די חורבות ווערט דורך זיי געפייערט
 דער שנעל-דערגרייכטער גלאנצענדיקער זיג.

ווי רויכיקע און ווינטיקע פאקעלן
 זיי טראגן שטיקער פון האַרסט וועסעל-ליד.
 פון דעם געזאנג, פון זייערע באַפעלן
 דאָס אויער ווערט פארטויבט און אַפּגעברייט.

זיי פאַרן דורך אויף אלע מאַרד-מכשירים
 און שיטן אויס מיט קלינגערני די שרעק.
 דער פחד קלאַפט אין די פאַרמאַכטע טירן
 און אויף די שויבן לייגט ער זיך אַוועק.

און באַלד גייט אויף, מיט פּרעמדקייט און גערודער,
 אַ שאַרפע און אַן אַפּגעהאַקטע שפּראַך,
 וווּ יעדע פּראַזע הייבט זיך אַן מיט „יודע“
 און ענדיקט מיט אַ חוּקדיקן לאַך.

דאָס איז די שפּראַך פון אומקום און פון שוידער —
 אין יעדן רוף פאַרשמעקט אַ מעסער זיצט.
 די לופט אין שטיקער גוואַלדיקט זי און הוידעט:
 „אַ ווען דאָס יודען-בלוט פון מעסער שפּריצט!“

די ערד איז פארטויבט און עם רוישן הארמאטן אויף ווייטע שאסייען,
און טשאטעס וואראנעס — זיי קרייזן ארום אין די קנוילן
פון רויך און געשרייען.

ערשט נעכטן בין איך פון מיין היימשטאט ארויס,
גענומען א העמד און א ברויט אויפן וועג.
עס האט דארט נאך ערגעץ געמליעט א הויז
צום זכר פון בלוטיק-פארגאנגענע טעג.
געיאגט האט אין פנים א שטויביקע היץ,
דער ברוק איז געלעגן צעמישט מיט דער ערד.
געלאכט האט דער טויט אין דעם ציינער-געקריץ
פון איבערגעלאזטע צעשאסענע פערד.
אין מיטן דער גאס, מיטן קאפ אויף א שינע,
מיט צייטונג-פאפיר פארהילט און פארדעקט,
א מענטש איז געשלאפן זיין מיתה-משונה
פון קיינעם געשמערט און פון קיינעם געוועקט.

די ערד איז פארטויבט און עם רוישן הארמאטן אויף ווייטע שאסייען
און טשאטעס וואראנעס — זיי קרייזן ארום אין די קנוילן
פון רויך און געשרייען.

ערשטע נעכטן האב איך אין מיין היימשטאט געלאזט
מיין יוגנט פארשאטן פון ציגל און שטיין,
דעם טאטנס מצבה וואס טרינקט זיך אין גראז,
די מאמע וואס טרינקט זיך אין שטילן געוויין.
זי האט זיך צום וועג פון איר זון נישט פארגרייט
מיט תפילה אויף ליפן צום הימל געווענדט.
זי האט אים אפילו קיין טראט נישט באגלייט,
נאר זיצן געבליבן — פארבראכן די הענט.

די ערד איז פארטויבט און עם רוישן הארמאטן אויף ווייטע שאַסייען,
און טשאטעס וואַראַנעס — זיי קרייזן אַרום אין די קנולן פון רויך
און געשרייען.

איך קען דאָך די גאסן פון לאַנג שוין, פון לאַנג,
ס'געדענקט נאָך די שטאָט מיניע קינדערשע טריט,
נאָר איצט איז אַ פּרעמד כוליגאַניש געזאַנג
מיט דיטשישע שטיוול אַרײַן אין געמיט.
עס ליגן די ראַגן פאַרשאַטן, פאַרמעקט,
אַ ברודיקער באַנד איז דער האַרבסטיקער רויס.
די שטאָט לעשט זיך אויס ווי אַ ווינדיקער פּלעק,
פאַרציט זיך מיט רויך ווי מיט איינער און שוים. — — —
און איך כאַפּ זיך אָן איצט אין עק פון שאַסיי,
אַזוי ווי אין עק פון אַ שווימענדיק ברעט.
דאָס איז נאָך דער איינציקער וועג וואָס איז פּריי,
און פירן וועט ער צו סאַוועטישע שטעט.

די ערד איז פארטויבט און עם רוישן הארמאטן אויף ווייטע שאַסייען,
און טשאטעס וואַראַנעס — זיי קרייזן אַרום אין די קנולן
פון רויך און געשרייען.

ביאליסטאָק, 1940

דיין ביאָראַפיע
(דינה)

דין ביאגראפיע
(דינה)

א

ווי ווינט, מיין גאט, ווי ווינט!

אלמא-אמא

איז א שטאט אזא,

ווי פרילינג

קומט נישט צו דער צייט.

ווי ווינט, ווי ווינט!

די צייט:

נאך מאסקווע

און פאר סטאלינגראד —

חודש שבט.

נאר דא,

ווי זון איז אום ווינטער שטארק,

דין ערשמע שעה

פאלט שנעל פונעם בארג.

ב

אזא איז די היים,

אזא איז די ערד

פון בלאטע און ליים —

דין מאמע אים גייט

אין גאנצן אליין,

זי וועט אים דערגיין

מיט דיר זאלבעצווייט.

די ערד איז קיין ערד,

דער שניי — נישט קיין שניי.

דין מאמע זינקט.

זי קען מער נישט גיין.

די שטילקייט קלינגט.

א רומישע פרוי הייבט אויף זי פון דר'ערד

און פירט זי צו זיך,

און לייגט זי אין בעט,

און כליפעט און גלעט,

און האקט דאס האלץ,

און פייער ווי גאלד

לויפט איבער די ווענט.

דאס וואסער זידט,

דאס וואסער זידט,

א רומישע פרוי

פאר כריסטאס קניט,

נאר נישט פאר זיך

זי וויינט איצט און בעט —

דיין מאמעס שיך

זי זעט ביי דעם בעט...

ס'קנאקט דאס האלץ,

און פייער ווי גאלד

לויפט איבער די ווענט.

דאס וואסער זידט,

דאס וואסער זידט,

א רומישע פרוי

פאר כריסטאס קניט,

א רומישע פרוי

נעמט אפ א ייד. — — —

ג

און איך האב באשטימט, אז דיין נאמען זאל זיין :

דינה.

מיין בעסטע ירושה בלויז בלויבן זאל דיין,

דינה.

נישט זינד זאל דיר פאסן, נאָר פשוטער ליין,
דינה.
זאלסט גיין דורך דעם לעבן אין ליכט פון מיין פיין,
דינה.

מיט דיר זאל דער רוגז אוועק פון מיין ליב,
דינה.
מקיים זיין זאלסטו דאָס אַלץ וואָס כ'פארשריב,
דינה.
דעם דינשט זאלסטו, חלילה, נישט ווערן קיין ווייב,
דינה.
דעם זכר נאָך אים, ווי די אַנגסט מיניע טרייב,
דינה.

און פריי זאלסטו זיין פון דיין שוואַכקייט פון מין,
דינה.
נישט מידת הרחמים, נאָר מידת הדין,
דינה.
אַ שווערע ירושה איך טרוי דיר, פארגין,
דינה :
מאָן איין די נקמה וואָס שולדיק איך בין,
דינה !

ד
וויין, טאַכטערל, וויין.

אין אָנהייב פון פּרילינג געבוירן
ביסטו, נאָר דער בעז האָט פאַרבליט,
און איך, בני דיין וויגל פאַרלוירן,
געפין אַלץ פאַר דיר נישט קיין ליד.

נישטאָ אין מיין האַרץ איצט דער ניגון,
וואָס טויג פאַר דיין רוב, פאַר דיין שלאָף.
ווי זאַל איך דיך קענען פאַרוויגן
מיט ווערטער פון שינאה און שטראָף?

אין פּוילן דיין זיידנס מצבה
ליגט ערגעץ פאַרוואַלגערט, געשענדט.
דיין פאַלק איז שוין גרויס ווי אַ שבט
און ווערט אין טרעבלינקע פאַרברענט.

און דו וויינסט אַצינד אין דיין וויגל
בנים ברעג פון אַ חרובער וועלט,
און ס'ווערן פון פּלאַמיקע פּליגל
דיין בליק און דיין אַטעם פאַרשטעלט.

וועל איך דיין געשריי נישט פאַרשמערן —
דיין בלוט איז קיין בלוט נישט, נאָר פּלאַם.
אין אייגעלעך דינע — נישט טרערן,
נאָר שפּריצן פון שינאה און סם.

ה

דיין קליינינקע באַכע ווערט קלענער
און בייגט זיך אַלץ מער צו דער ערד.
זי הערט שוין אויף מענטשן דערקענען
און דרייט איבער אַלץ וואָס זי הערט.

זי קען שוין נישט האַלטן קיין סודות
און רעדט אָפּט ווען זי בלייבט אַליין.
קומסט אָן אומגעריכט — הערסט, זי פּלוידערט,
נאָר וואָס — איז דיר שווער צו פאַרשטיין.

דין באַבע, די אַלמע, די קליינע
שפּאַצירט איצט פון הויז צו הויז.
און אַלצדינג דערציילט זי די שכנים,
און אַלצדינג זי זאָגט זיי איצט אויס.

די שכנים — זיי קוקן זיך איבער
און טאַקעווען צו, ווי עס פאַסט,
דערנאָך גייען זיי אין די שטיבער —
דין באַבע בלייבט איבער אין גאַס.

ו
געבויגן אין דרייען, געהאַרבעט —
זי שיקעוועט זיך אינעם וועג:
זי טוט אויפן האַלדז אָן די טאַרבע
און לייגט דאָרט אַרײַן איר פאַרמעג.

ווי אַלע מאָל וועט זי זיך זוימען
אין רוישיקן בונטן באַזאָר,
ווי אַלע מאָל — קומען נשחומם,
אַזוי ווי אַרויס פון געפאַר.

פאַר נאַכט, ווען די פאַרכיקע שקיעה
פאַרפישופט דעם שנייקן באַרג,
מיט לאַסט און געבויגענע קניען
דין באַבע וועט קומען פון מאַרק.

דערנאָך וועט זי בלאָזן אין פייער
און קאַכן אַ מאַכל אַזאַ. —
מיין קינד, דאָס איז אונדזער צושטייער:
מלחמה אין אַלמאַ-אַמאַ.

אוי וויי, האָט געוואָיעט דער ווינט,
 אוי וויי, האָט געווינגעט דער שניי.
 אין שטיבל געווינט האָט דאָס קינד
 בײַ ליידיקע פלעשעלעך צוויי.

די באַבע איז אַלט שוין און שוואַך,
 די באַבע — קוים-קוים וואָס זי גייט,
 נאָר קליין איז דאָס קינד און די שפּראַך
 פון הונגער און דאַרשט נאָר פאַרשטייט.

אוי וויי, האָט געוואָיעט דער ווינט,
 אוי וויי, האָט געווינגעט דער שניי.
 די באַבעשי לויפט שוין געשווינד
 מיט ליידיקע פלעשעלעך צוויי.

די ערד איז איצט ווונדערלעך גלייך,
 דער שניי האָט די וועגן פאַרמעקט.
 די באַבעשי שווימט אין אַ טײַך
 מיט פיס אין צוויי שקראַבעס פאַרשטעקט.

די ווינטקייט ווערט נאָענט און בלענדט,
 און רויק — דאָס אַלטע געמיט :
 איר שטוב האָט דער דײַטש נישט פאַרברענט,
 די ערד אונטער איר נישט צעגליט.

זי גייט אין דער בלוילעכער שיין,
 אזוי ווי אין שטעטל אַ מאָל,
 זי גייט דורך דעם ווינטער אַרײַן
 אין פּאלאַץ פון שניי און קרישטאַל.

די באַבעשי גיט זיך אַ דריי
און מאַכט אויף צוריקוועגס אַ שפּרייז.
דער באַדן זינקט איין, און דער שניי
פאַרפירט איר צום טאַנץ אין אַ קרייז.

זי פאַלט אין פאַרשאַטענעם גרוב —
אַ ווייכקייט נעמט איין זי, פאַרנעמט.
אַט דאָס איז דאָך טאַקע איר שטוב —
איר שטוב האָט דער דייַטש נישט פאַרברענט.

אוי וויי, האָט געוואָיעט דער ווינט,
אוי וויי, האָט געווינגעט דער שניי,
געאַיילט און פאַרשאַטן געשווינד
די ליידיקע פלעשעלעך צוויי.

ה

דיין באַבעס צוקאַפּנס איז איצטער אַ ציגל,
און דו ליגסט דערנעבן אין שמרויענעם וויגל.

דיין באַבע אויף דר'ערד ליגט שוין דרני טעג אַ טוימע,
און דו — אינעם וויגל — מיט הענטעלעך רויטע.

דיין באַבע איז שטייף שוין, אין שטוב איז אַ קרירה,
און דו פלאַפּלסט ווייטער דיין קינדערשע שירה.

זיי קומען און הייסן זיך מאַכן אַ וואַרע
און פירן אַדורך בני דיין באַבען די טהרה.

דיין באַבע די פרומע — זי קען זיך נישט ווערן,
אַ רוסישע פרוי צלמט איבער איר שמערן.

דין באַבע די פרומע — זיי זענען זיך טועה,
זיי בעטן איר אויס אין אַ טרומנע מיט שטרויען.

דין באַבע די פרומע — פאַרגאַנגענע יאָרן —
פאַרקלאַפט מען מיט משוועקעס אין הילצערנעס אַרונ.

ט

זאַני —

און איך האָב

דין מאַמעס געזונט נישט פאַרהיטן.

מיר האָבן פון פוילן געוואַנדערט
צוזאַמען, דעם אומקום געמיטן.
מיר האָבן געהאַלפן איינאַנדער
די גרענעץ אַריבערצושפּאַנען
און אומגיין די דיטשישע וועכטער,
וואָס זענען אויף וואַרטע געשמאַנען
מיט בלוטיקן ליד און געלעכטער.

צו פרי איז דער שניי אויסגעפאַלן
אין האַרבסט פונעם יאָר ניין און דרײַסיק.
אין פוילישע כאַטעס און שטאַלן
געראַיעט האַט ס'אומפלייט פון פּרײַסן.
זיי האָבן פאַרשטאַפט אַלע וועגן
מיט פּרעמדע און שרעקלעכע קלאַנגען.
דין מאַמע און איך — זיי אַנמקעגן —
מיר זענען אויף מזרח געגאַנגען.

בני טאג האט דער שניי זיך געטוישט
און ווידער אנטפלעקט נאך די וויזשאסן.
נאך אונדז האט גערוישט די לוויה
פון וועלדער מיט ווינטן פארגאסן. — — —
א דיטש שפרינגט ארויס פון זיין בודע,
אין האנט — א רעוואלוער, ער פאכעט,
פון פיסק קנאלט א סעריע מיט „יודע“ —
די דיטשישע שפראך פון נצחון.

מיר גייען די גרענעץ אריבער.
פארבני אונדז עם טראגט זיך א ריימער
אינצווישן די דארפישע שטיבער.
ער גריסט אונדז און רייט אַוועק ווייטער.

ואני —
און איך האב
דיין מאמעס געזונט נישט פארהימטן.

דיין קינדהייט פארשריב איך, איך צייל דינע יארן :
פון דאנען זאל אנהייבן גיין דיין זפרון.

זאלסט וויסן ווער ס'האט דיך צעשיידט מיט דיין מאמען,
פדי מיט יתומים זיך כאווען צוזאמען.

דיין מאמע איז יונג, נאך איר קאפ נעמט שוין גרויען,
און דיך כאווען אנדערע, רוסישע פרויען.

געדענק ווער ס'איז שולדיק און היט אפ דעם צארן —
פון דאנען זאל אנהייבן גיין דיין זפרון.

פון עשיו'ן נעם איך א טייל פון זיין ברכה:
דיין הארץ זאל פון מיטלינד נישט ווערן געבראָכן.

דיין האנט פאר געווער, פאר נקמה — דיין סטיכע,
על חרבך תחיה, על חרבך תחיה!

אלמא-אטא, 1943

אינה אַלט

אין איין אָטעם

7	★ (כ'הייב אָן פאַרשטיין)
8	אַליין מיט די גראַע האַר
10	אין איין אָטעם
11	★ (מיין שורה ווערט ווידער)
12	דער איינציקער פּערז
13	ווינטערדיקע סופּן
14	★ (ווען כ'טו זיך אויס)

דער גיכט פונעם שמורעם

17	אַז גאַט וועט געבן מיר פּליגל
18	לאַז מיך איבער אַליין
19	אַראָפּ איז לייכטער
20	אַמאָליקע לידער
22	דער פּרילינג נעמט אָן די קאַלירן
23	★ (ווי דער הונט מיטן ביין)

חלום אין חלום

27	ווערטער, ווערטער
28	★ (דעם עיקר האָב איך פאַרשריבן)
29	חלום אין חלום
30	אַ פּרילינג־רעגן אין פּאַריז
31	די וואַסער־פייגל קומען אין לאַנד
32	רעגן־טראָפּנס אויף די שויבן
33	★ (מיין פּרייד)
34	מיין יורש אין פּרעמדן יאַרטוינט
35	★ (די גוטע חברים)
36	★ (דעם משל בלויז האָב איך דערציילט)

★ (אויב עמעצער)	37
די רימענס פון מישפט	38
★ (אין יענער רגע)	39
א וועלט מיט דערזענע זאכן	40
צווישן יונגע	41
מיין ווייליקייט	42

די בלעטער וועלקן נישט

★ (אין יעדן לאַנד)	45
פאַר נאַכט	46
★ (צי איז געבליבן צייט גענוג)	47
נאַקעטע טאַפּאַלן	48
★ (פאַרגאַנגענהייט !)	49
★ (די לידער האָבן אַן אייזערנעם זכרון)	50
די בלעטער וועלקן נישט	51
★ (די פריינד פאַרלאָזן מיך)	52
אין לעצטן גילגול	53
איך מעג שוין אַלץ	54
★ (פאַפיר און טינט)	55
ערב געשלעג	56
אַלץ וועט פאַרבלייבן	57
די שנעלרעדערס	58
דאָס בלאַע העמדל	59
דער ריח פון די שטויבן	61
ערב און אייביק	62

צוויי פּאַעמעס

וואַרשע 1939	65
דיין ביאַגראַפיע (דינה)	87